

ванню професійних вмінь та навичок.

Література

1. Удосконалення засвоєння практичних навичок і методик студентами та лікарями-інтернами – важлива складова кадрової перебудови первинної ланки медичної допомоги населенню України. / О. П. Волосовець, Ю. С. П'ятницький, І. С. Вітенко [та ін.] // Медична освіта – 2012. – № 3. – С. 5-7.
2. Ковальчук Л. Я. Новітні шляхи вдосконалення підготовки фахівців у Тернопільському державному медичному університеті імені І. Я. Горбачевського / Л. Я. Ковальчук // Медична освіта. – 2010. – № 2. – С. 27-30.
3. Dent. J.R., Harden R.M. A practical guide for medical teachers – Churchill Livingstone Elsevier: Edinburgh, London, New York, Oxford, Philadelphia, St. Louis, Sydney, Toronto, 2009. – 435 p.
4. Aronson L. Twelve tips for teaching reflection at all level of medical education / L. Aronson // Med. Teacher. – 2011. – Vol. 33(3). – P. 200-205.
5. Використання інтерактивних методів навчання при вивченні основ внутрішньої медицини / О. С. Хухліна, Л. В. Каньовська, О. С. Восвідка [та ін.]: матеріали Всеукраїнської конференції навчально-наукової конференції присвяченої 55-річчю Тернопільського державного медичного університету імені І. Я. Горбачевського МОЗ України «Впровадження нових технологій за кредитно-модульної системи організації навчального процесу ВМ(Ф)НВ III-IV рівнів акредитації», (м. Тернопіль, 26-27 квітня 2012р.). – Тернопіль, «Укрмедкнига». – 2012. – С. 415-416.
6. Еримбетова С. Использование интерактивных технологий обучения в процессе творческого развития учащегося / С. Еримбетова, А. Г. Маджуга, Б. Ахметжан // Вестник высшей школы «Альма-Матер». – 2003. – № 11. – С. 48-52.
7. Solomon P. Student perspectives on patient educators as facilitators of interprofessional education / P. Solomon // Med. Teacher. – 2011. – Vol. 33, № 10 – P. 851-853.

Галюк В. М.

Оптимизация инновационно-технологических приемов изучения основ первой доврачебной помощи студентами по специальности «Фармация»

Ивано-Франковский национальный медицинский университет, Украина

Резюме. В работе представлены современные тенденции и особенности инновационных технологий и интерактивных

методов обучения основам первой медицинской помощи студентов по специальности «Фармация» в соответствии с реформой медицинского образования Украины на кафедре хирургии №1 ИФНМУ. Определены базовые направления оптимизации обучения и внедрения инновационных, интерактивных современных форм: проблемных лекций с видеопрезентациями, технологий ситуационного обучения (кейс-ситуаций), тестовой системы оценки знаний; организации практической подготовки путем усвоения практических навыков на манекенах, в перевязочной, на приеме больных в травмпункте и в манипуляционной, и непосредственной работой с больным под контролем преподавателя по усвоению умений, навыков, профессиональных манипуляций при оказании первой доврачебной помощи больным на догоспитальном этапе.

Ключевые слова: изучение основ первой доврачебной помощи, интерактивные методы, семинары, кейс-ситуационные задачи, усвоение практических навыков.

V.M. Galyuk

Optimisation of Innovative and Technological Approaches to Learning the Foundations of the First Pre-Medical Aid by Pharmacy Students

Ivano-Frankivsk National Medical University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

Abstract. This working paper presents the current trends and peculiarities of the innovative technologies and interactive methods of learning the foundations of the first pre-medical aid by pharmacy students according to the reform of Ukrainian medical education at the Department of Surgery №1 in IFNMU. There were determined the basic directions of optimization learning process and implementation of innovative and interactive contemporary forms: problem-based learning with videos, situational analysis techniques (case studies), testing systems for assessment of student's knowledge; organization of practical training by mastering practical skills on mannequins, in the dressing room, during patients' admission at the injury care center, in the procedure room, and the direct work with patients under the supervision of a teacher concerning the mastering skills and professional manipulations to provide the first pre-medical aid to the patients during the pre-hospital phase.

Keywords: learning the fundamentals of the first pre-medical aid, interactive methods, seminars, situational tasks, mastering practical skills

Надійшла 24.11.2014 року.

УДК 371.315+614.253.4

Галюк Н. М.

Використання мультимедійних засобів на заняттях з внутрішньої медицини за професійним спрямуванням

Кафедра внутрішньої медицини №2 та медсестринства

Івано-Франківський національний медичний університет, Україна

Резюме. Кредитно-модульна система організації навчального процесу базується на певних принципах, одним із них є інноваційність, який полягає у використанні ефективних педагогічних й інформаційних технологій, що сприяє якісній підготовці кваліфікованих працівників

Наведені нові методики, зокрема комп'ютерних мультимедійних відеосюжетів, 3D технологій та елементів візуальної діагностики, що сприяє поглибленому розумінню та ефективному засвоєнню теоретичних знань студентів. Разом з тим демонстрація тематичного хворого з наступним обговоренням проблеми по типу дискусії між викладачем і студентом є найбільш ефективним методом засвоєння практичних навиків, спрямованих на оволодіння найбільш необхідних практичному лікарю.

Ключові слова: внутрішня медицина, мультимедійне забезпечення, навчальний процес, оцінювання студентів.

Для сучасного стану розвитку національної вищої освіти

характерні модернізація і реформування, спрямовані на приєднання до Болонського процесу з метою входження в європейський освітній і науковий простір [1].

Метою впровадження кредитно-модульної системи навчання є підвищення якості вищої освіти фахівців і забезпечення на цій основі конкурентоспроможності випускників та престижу української вищої освіти у світовому освітньому просторі [4].

Одним із ключових завдань даного принципу є успішна та якісна професійна підготовка випускників вищих навчальних закладів, підвищення рівня засвоєння навчального матеріалу, тобто поліпшення розуміння, запам'ятовування й уміння застосування на практиці отриманих знань [1]. У психолого-педагогічній літературі зазначається, що близько 80% інформації людина сприймає через органи зору, близько 15% –

через слух і 5% відсотків – через дотик, нюх і смак. Проте, коли йдеться не тільки про сприйняття, але і про запам'ятовування інформації, то чільне місце в такому сенсі належить моторній, тобто руховій пам'яті [2].

Експериментально встановлено, що при усному викладі матеріалу за хвилину слухач сприймає і здатний обробити до однієї тисячі умовних одиниць інформації, а при «підключенні» органів зору до 100 тисяч таких одиниць. Тому абсолютно очевидна доцільність використання в навчальному процесі мультимедійних засобів, основа яких – зорове та слухове сприйняття матеріалу [3].

Мультимедійна презентація – це сукупність текстів, зображень, звуку, відео, анімації та інших засобів представлення інформації. Програма Power Point дозволяє створювати презентації з ефектами анімації окремих об'єктів, із звуковим супроводом, демонстрацією відео фрагментів [3,4].

Досвід застосування мультимедійних презентацій показав незаперечні переваги перед традиційною формою викладання, а саме: об'єднання аудіо-, відео- та анімаційних ефектів в єдину презентацію дозволяє зробити викладання навчального матеріалу яскравим та переконливим; дає можливість керувати викладанням матеріалу – змінювати швидкість подачі інформації і кількість повторень [3].

Впровадження в педагогічний процес мультимедійних презентацій дозволяє акцентувати увагу студентів на важливих аспектах інформації, що подається, а візуальна насиченість навчального матеріалу робить його яскравим, переконливим і сприяє інтенсифікації процесу засвоєння.

У педагогічному процесі кафедри внутрішньої медицини №2 та медсестринства існує багата педагогічна традиція щодо поліпшення сприйняття навчальної інформації. У процесі занять використовуються різного типу обладнання, починаючи зі звичайних крейдових дощок і до більш складних технічних приладів (мультимедійні, аудіо-, відеотехнології). Найбільш популярними з останніх є проектори, які досить широко представлені на вітчизняному ринку – мультимедійні реконструкції.

Метою дослідження було встановлення значення більш поглибленого вивчення теми заняття з допомогою мультимедійного забезпечення, як мотиваційного компоненту навчальної діяльності студентів.

При розгляді матеріалу навчальної теми з кардіології, нами запропоновано демонстрацію мультимедійних презентацій, які максимально наближають студента до розуміння анатомічної структури серцевого м'яза, фізіології кровообігу, патогенетичних та патоморфологічних механізмів розвитку гострого коронарного синдрому. Особлива увага при цьому надається мультимедійній демонстрації проведення коронарографії з подальшим черезшкірним стентуванням оклюзованої артерії.

Студентів медичного факультету (22 чол.) було розділено на дві групи. Перша група – контрольна (8 чол.), в якій заняття проводилося в класичному форматі: тести вхідного та підсумкового рівня знань, робота з тематичним хворим.

Друга група - студенти, яким матеріал навчальної теми розкривався спочатку у вигляді мультимедійної презентації, в якій ілюстровано відображалися частота захворювання, історичні аспекти розвитку, поширення захворювання серед населення в його залежності від статі і віку, електрокардіограми та схеми лікування. Презентація займала 10-20 хвилин із відведеного на заняття часу. Відтак проводиться клінічний розбір. Демонстрація тематичного хворого, який супроводжувався аналізом скарг, анамнезу захворювання та життя, характеристикою об'єктивних даних та результатів додаткових методів дослідження попереднього діагнозу та встановлення заключного діагнозу. Лікування хворого порівнювалося з етапом, що демонструється в презентації, і закінчується заняття тестовим контролем підсумкового рівня знань.

При цьому було відзначено різну ступінь зацікавленості

та засвоєння теоретичних знань, практичних навиків студентів.

Студенти першої групи показали низький рівень зацікавленості та клінічного мислення при розборі тематичних хворих.

Високий рівень засвоєння теоретичних і практичних знань проявили студенти другої групи, де після мультимедійної презентації проводився клінічний розбір тематичного пацієнта. Студенти, обґрунтовуючи попередній діагноз активно дискутували, обговорювали всі можливі варіанти надання медичної допомоги подібних хворих.

Клінічний розбір тематичного хворого після перегляду мультимедійної презентації з наступним обговоренням проблем по типу діалогу між викладачем і студентами, є найбільш ефективним щодо засвоєння теми заняття, оволодінням необхідними практичними навиками, що в цілому стимулює клінічне мислення і формує майбутнього лікаря, як висококваліфікованого спеціаліста.

Література

1. Бойчук А.В. Шляхи оптимізації навчального процесу на кафедрі акушерства і гінекології факультету післядипломної освіти / А.В. Бойчук, А.Ю. Франчук // Медична освіта. - №3. – 2010. – С.60-66.
2. Йонда М.Є. Мультимедійні презентації як найбільш перспективний вид електронного ресурсу лекційного курсу з гігієни і екології / М.Є. Йонда, М.І. Мізюк, В.В. Дерпак // Матеріали наукової - методичної конференції «Досвід впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу вищих навчальних закладів Прикарпаття III-IV рівнів акредитації» м.Івано-Франківськ, 28 квітня 2014 року. - С.133-134.
3. Мандзюк Л.З. Використання мультимедійних засобів під час викладання лекцій з органічної хімії в медичному коледжі / Л.З. Мандзюк, А.О. Стецьків // Матеріали наукової - методичної конференції «Досвід впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу вищих навчальних закладів Прикарпаття III-IV рівнів акредитації» м.Івано-Франківськ, 28 квітня 2014 року. - С.60-61.
4. Ніколаєнко С.М. Вища освіта і наука – найважливіші сфери відповідальності громадського суспільства та основа інноваційного розвитку // Освіта України. – 2005. - №24. – С.4-8.

Галюк Н.М.

Использование мультимедийных средств на занятиях с внутренней медицины по профессиональной направленности
Кафедра внутренней медицины №2 и медсестринства
Ивано-Франковский национальный медицинский университет,
Украина

Резюме. Кредитно-модульная система организации учебного процесса базируется на определенных принципах, одним из них является инновационность, этот принцип заключается в использовании эффективных педагогических и информационных технологий, способствует качественной подготовке квалифицированных работников. Приведены новые методики, в частности компьютерные мультимедийные видеосюжеты, 3D технологии и элементы визуальной диагностики, способствующие углубленному пониманию и эффективному усвоению теоретических знаний студентов. Вместе с тем демонстрация тематического больного с последующим обсуждением проблемы по типу дискуссии между преподавателем и студентом является наиболее эффективным методом усвоения практических навыков, направленных на овладение наиболее необходимых навыков практическому врачу.

Ключевые слова: внутренняя медицина, мультимедийное обеспечение, учебный процесс, оценка студентов.

N.M. Haliuk

The Use of Multimedia Devices During the Internal Medicine Lessons

The Department of Internal Medicine №2 and Nursing
Ivano-Frankivsk National Medical University, Ivano-Frankivsk,
Ukraine

Abstract. ECTS system of educational process is based on certain principles, one of which is innovation. which is in the use of the effective teaching and informational technologies, which promote high-quality

training of skilled workers.

The given new techniques, including computer multimedia videos, 3D technology and elements of visual diagnosis, which contributes to a deeper understanding and effective learning of theoretical knowledge of students. However, the demonstration of thematic patient, followed by a discussion of the problems of the discussion type between the

teacher and the student, is the most effective method of practical skills aimed at mastering the most appropriate ones for the practitioner.

Keywords: *internal medicine, multimedia software, the learning process, assessment of students.*

Надійшла 24.11.2014 року.

УДК 378.147 + 614.253.1

Головчак І.С.

Клінічні конференції як форма навчання серед лікарів-інтернів

Івано-Франківський національний медичний університет, Україна

holovchak@mail.ru

Резюме. Максимальна робота кафедр клінічного профілю повинна бути спрямована, перш за все, на засвоєння студентами теоретичних знань та оволодіння практичними навичками з даної конкретної дисципліни. Однією із форм навчально-педагогічного процесу, які відповідають цим вимогам, є проведення клінічних конференцій. Ця форма навчання для лікарів-інтернів використовується щодня. За даними проведеного чергування в клініці лікар-інтерн представляє хворого на ранковій клінічній конференції. За специфічними клінічними синдромами формулює діагноз, складає обґрунтований план обстеження і лікування. Згодом ведеться обговорення даних лабораторних та інструментальних методів діагностики. З кола інших лікарів-інтернів групи для кожного доповідача призначаються рецензенти й опоненти. При підготовці як до висвітлення клінічного випадку, так і до його обговорення, інтерни повинні самостійно працювати над теоретичним матеріалом. У процесі розбору клінічних випадків викладачем приводиться критичний аналіз відповідей інтернів, клінічного матеріалу, одночасно вказується на суттєві недоліки. Важливе значення у процесі перевірки має дотримання викладачем етичних норм, педагогічний такт – доброзичливість і делікатність, відчуття міри в заохоченні й покаранні, вміння визнавати свої помилки.

Таким чином, клінічні конференції, як форма організації навчального процесу, є дієвою та сприяє ефективному засвоєнню практичних навичок, формуванню повноцінного клінічного мислення.

Ключові слова: *медична освіта, клінічна конференція.*

Основним пріоритетом вищої медичної освіти є якісна підготовка висококваліфікованого фахівця. Застосування новітніх технологій викладання є актуальною проблемою сучасної медичної освіти. Максимальна робота кафедр клінічного профілю повинна бути спрямована, перш за все, на засвоєння студентами теоретичних знань та оволодіння практичними навичками з даної конкретної дисципліни. Однією із форм навчально-педагогічного процесу, які відповідають цим вимогам, є проведення клінічних конференцій [2, 3].

Відповідно до типових та робочих навчальних програм, рекомендацій центрально-методичного кабінету, методичних розробок кафедрально-терапевті і сімейної медицини післядипломної освіти (ПО) ця форма навчання використовується щодня. За даними проведеного чергування в клініці лікар-інтерн представляє хворого на ранковій клінічній конференції. Доповідь ґрунтується на основі оцінки скарг пацієнта, даних анамнезу, об'єктивного обстеження з визначенням провідних клінічних синдромів захворювання. За специфічними клінічними ознаками цих синдромів інтерн формулює попередній діагноз, складає обґрунтований план обстеження і лікування хворого. Згодом ведеться обговорення даних лабораторних та інструментальних методів діагностики.

З кола інших лікарів-інтернів групи для кожного доповідача призначаються рецензенти й опоненти. При підготовці як до висвітлення клінічного випадку, так і до його обговорення, інтерни повинні самостійно працювати над теоретичним матеріалом, літературними джерелами, узагальнювати професійні навички при огляді пацієнтів. У такий спосіб вони вчать не просто шукати необхідну інформацію, але й обробляти її, класифікувати та аналізувати певні факти.

На кожній клінічній конференції викладач належним чином здійснює контроль знань та вмінь інтернів. У процесі розбору клінічних випадків викладачем приводиться критичний аналіз відповідей інтернів, клінічного матеріалу, одночасно вказується на суттєві недоліки. Протягом всього часу розбору матеріалу у вигляді дискусії обговорюються шляхи їх вирішення всією групою. Ефективність перевірки й оцінювання навчально-пізнавальної діяльності забезпечується певними вимогами. До них належать: індивідуальний характер та систематичність контролю, дотримання об'єктивності, єдність вимог оцінювання, всебічність і тематична спрямованість контролю. Важливе значення у процесі перевірки має дотримання етичних норм, педагогічний такт – доброзичливість і делікатність, відчуття міри в заохоченні й покаранні, вміння визнавати свої помилки [1].

Таким чином, клінічні конференції, як форма організації навчального процесу, є дієвою та сприяє ефективному засвоєнню практичних навичок, формуванню повноцінного клінічного мислення. Злагоджена спільна діяльність викладача й інтерна дозволить забезпечити високий професійний рівень навчання на післядипломному етапі освіти у вищому навчальному закладі. Цей вид роботи допомагає педагогам виховати вдумливого, всебічно розвинутого фахівця, який зможе працювати в команді і зважатиме на погляди своїх колег [4].

Література

1. Адольф В.А. Развитие профессионального потенциала педагога в условиях обновления образовательной практики / В.А.Адольф, И.Ю.Степанова // Инновации в образовании. – 2011. – №10. – С.14-24.
2. Волосовець О.П. Сучасні підходи до післядипломної освіти лікарів-педіатрів / О.П. Волосовець, С.П. Кривоустов, О.Ф. Черній, І.О. Логінова, М.М. Сребний // Таврический медико-биологический вестник. – 2010. – Том 13, №2. – С. 4-7.
3. Онищенко В.С. Удосконалення організації самостійної роботи при післядипломному навчанні лікарів-стоматологів / В.С. Онищенко, П.В. Леоненко, Г.П. Леоненко // Современная стоматология. – 2006. – №3. – С. 151-153.
4. Солнцева Т.А. Современные методы оптимизации обучения в структуре последипломного образования / Т.А. Солнцева, Г.Ф. Белоклицкая, Э.В. Шовкун // Современная стоматология. – 2007.